

Cēsu muzejs saņēmis lielāko mākslas dāvinājumu savā pastāvēšanas vēsturē

Pagājušā gada nogalē Cēsu vēstures un mākslas muzejs saņēma izcili vērtīgu dāvanu – Jaunpiebalgā dzimušā gleznotāja, mākslas kritiķa, pedagoga, Piebalgas mākslas muzeja izveidotāja Jēkaba Strazdiņa (1905-1958) mākslas darbu kolekciju. Tas ir lielākais un vērtīgākais mākslas priekšmetu dāvinājums, ko muzejs jebkad saņēmis.

Pagājušā gada nogalē Cēsu vēstures un mākslas muzejs saņēma izcili vērtīgu dāvanu – Jaunpiebalgā dzimušā gleznotāja, mākslas kritiķa, pedagoga, Piebalgas mākslas muzeja izveidotāja Jēkaba Strazdiņa (1905-1958) mākslas darbu kolekciju. Tas ir lielākais un vērtīgākais mākslas priekšmetu dāvinājums, ko muzejs jebkad saņēmis.

Mākslas zinātnieks, profesors Jānis Kalnačs kolekciju vērtē kā vienu no lielākajām un vērtīgākajām pēckara Latvijā. Jēkaba Strazdiņa māsas dēls Dags Strazdiņš līdz šim laikam saglabājušos kolekcijas daļu - vairāk nekā 120 mākslas darbus – gleznas, zīmējumus, grafikas, skulptūru –, gluži vai aristokrātiskā nesavtībā uzdāvināja Cēsu vēstures un mākslas muzejam.

Jānis Kalnačs dod arī īsu kolekcijas aprakstu un novērtējumu:

"Aptuveni puse no tiem ir labāk zināmie Jēkaba Strazdiņa darbi, kuru sižetus ietekmējušas laikmetu pārmaiņas. Tie bijuši eksponēti izstādēs, to reprodukcijas publicētas Rutas Brāķeres 1991.gadā izdotajā monogrāfijā par mākslinieku. Otra krājuma daļa mazāk pazīstama. Tajā nozīmīgu latviešu mākslinieku (Jaņa Rozentāla, Johana Valtera, Riharda Zariņa, Pētera Krastiņa, Augusta Annusa, Ernesta Brastiņa, Niklāva Strunkes, Anša Cīruļa, Ludolfa Liberta) un Jēkaba Strazdiņa droši vien tuvāko kolēģu loka (Kārļa Baltgaila, Aleksandra Junkera, Voldemāra Valdmaņa) un vairāku citu mākslinieku darbi - gleznas, akvareļi, pasteli, kokgrebumi un zīmējumi (starp tiem grāmatu vāki un ilustrācijas, dekorāciju meti), skulptūra, kas tapuši apmēram vairāk nekā pusgadsimta laikā no 19.gadsimta 90.gadiem līdz 20.gadsimta 50.gadiem. Starp vērtīgākajiem darbiem – smalka, agrīna Johana Valtera ainava, Jaņa Rozentāla vāks grāmatai "Skola", pagaidām nenoskaidrota autora grafika ar jauniešu pāri, kas atgādina Rīgas mākslinieku grupas leģendārajā "Ekspresionistu" mapē (1919) iekļautos linogriezumus, tādi retumi kā Anša Cīruļa zīmējumi vai Ernesta Brastiņa glezna un Oto Skulmes, šķiet, vienā piegājienā uzgleznotais Rīgā pēc atbrīvošanas pārbraukušā Jēkaba Strazdiņa portrets.

Jau patlaban vairāki Jēkaba Strazdiņa paša un kolekcijas darbi apskatāmi izstādē "Krāsās izteikts laiks. Māksla un mākslinieki Cēsīs 1900-1956" restaurētās Cēsu Jaunās pils bēniņu izstāžu zālē. Sākta ugunsgrēkā cietušo un ilgus gadus nepiemērotos apstākļos glabāto mākslas darbu restaurācija. Pēc restaurēšanas noteikti sarīkojuma Jēkaba Strazdiņa kolekcijas izstāde, vispirms Cēsu vēstures un mākslas muzejā. Atsevišķi tās darbi, kas papildina priekšstatu par vienu otru latviešu gleznotāju, lieti noderēs gan publikācijām, gan izstādēm. Bet kolekcijas veidošanas un saglabāšanas vēsture, tāpat kā tās (zudušie un palikušie, arī precizējot atribūciju) darbi rūpīgi pētāmi."

Ilustrācijas.

1. Oto Skulme. Jēkaba Strazdiņa portrets, 1955.gads.
2. Ansis Cīrulis. Diendusa, 1920. vai 1930.gadi.
3. Jēkabs Strazdiņš. Ilustrācija Jāņa Purapuķes stāstam „Spieķis un divi suņi”,

1943.gads.

4. Johans Valters. Jaunā maiņa, 19.gadsimta 90.gadi.